

An Analysis of Children's Literature Works with the Theme of Anxiety in Terms of the Basic Elements of Children's Literature

Yunus Şakiroğlu¹ Yunus Şahin²

To cite this article:

Şakiroğlu, Y. ve Şahin, Y. (2025). An analysis of children's literature works with the theme of anxiety in terms of the basic elements of children's literature [Kaygı Temalı Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi] *Electronic Journal of Education Sciences*, [Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi], 14(28), 26-45. DOI: 10.55605/ejedus.1762324

Research article

Received: 11-08-2025

Accepted: 17-09-2025

Abstract

This study aims to comparatively examine Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O. a work by contemporary children's literature author Züleyha Ersingün, and Endişe Ağacı (The Worry Tree) by the foreign author Marianne Musgrove, which possesses similar characteristics and addresses the theme of anxiety in children, in terms of their compliance with the fundamental internal and external structural elements required in children's books. The study was conducted using the qualitative research design of document analysis, and the data obtained from the selected works were analyzed through descriptive analysis. The internal and external structural features of the works were evaluated with respect to their suitability for children's literature. The books were examined in terms of internal structural features-such as subject, theme, characters, language, and style-and external structural features-such as size, paper quality, cover, binding, page layout, typography, and illustrations. The study concludes that both works meet the essential internal and external structural criteria expected in children's books.

Keywords: Anxiety, children's literature, internal structure, external structure.

¹ Dr., y.sakiroglu@alparslan.edu.tr, Muş Alparslan University

² Teacher, Ministry of Education

Kaygı Temalı Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Açısından İncelenmesi

Yunus Şakiroğlu³ Yunus Şahin⁴

Atıf:

Şakiroğlu, Y. ve Şahin, Y. (2025). An analysis of children's literature works with the theme of anxiety in terms of the basic elements of children's literature [Kaygı Temalı Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Açısından İncelenmesi] *Electronic Journal of Education Sciences*, [Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi], 14(28), 25-46. DOI: 10.55605/ejedus.1762324

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 11-08-2025

Kabul Tarihi: 17-09-2025

Öz

Bu çalışmada çağdaş çocuk edebiyatı yazarlarından biri olan Züleyha Ersingün'ün “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eseriyle bu esere benzer niteliklere sahip ve çocuklarda kaygı temasını işleyen yabancı yazar Marianne Musgrove'un “Endişe Ağacı” adlı eserinin çocuk kitaplarında bulunması gereken temel iç ve dış yapı unsurlarına uygunluğu bakımından karşılaştırmalı incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi esas alınarak yapılmış ve örneklem olarak seçilen eserlerden elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Eserlerin iç ve dış yapı özellikleri, çocuk edebiyatına uygunluk açısından değerlendirilmiştir. Eserler, iç yapı özellikleri olarak; konu, tema, karakterler, dil ve anlatım; dış yapı özellikleri olarak ise boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, sayfa düzeni, harf ve resim açısından incelenmiştir. Çalışma sonunda her iki eserin çocuk kitaplarında bulunması gereken temel dış yapı ve iç yapı unsurları bakımından yeterli ölçütleri taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kaygı, çocuk edebiyatı, iç yapı, dış yapı.

³ Dr. Öğr. Üyesi, y.sakiroglu@alparslan.edu.tr, Muş Alparslan Üniversitesi

⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı

Giriş

Edebiyat, bireylerin duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştiren; dilsel, estetik ve kültürel birikim kazanmalarına aracılık eden önemli bir sanat alanıdır. Toplumsal yaşamın en erken dönemlerinden itibaren bireyin gelişimine yön veren edebî ürünler, çocuğun dünyasına uygun biçimde düzenlendiğinde “çocuk edebiyatı” adı verilen özel bir alanı oluşturur.

Çocuk kavramını Dilidüzgün, Sever, Öztürk ve Adıgüzel (2002); özgün algıları olduğu, dünyayı kendi penceresiyle değerlendirdiği, sosyal, dilsel ve ruhsal yetilerinin henüz tam olarak gelişmediği veya yetişkinlerin dünyasıyla tam olarak örtüşmediği bir varlık olarak; edebiyatı ise dil kurallarına uygun, anlam bütünlüğü içinde yazılmış metinler olarak tanımlar. Bu tanım, edebiyatın dilin doğru ve etkili kullanımını gerektirdiğini vurgular. Çocuk edebiyatı ise çocukların dil gelişimine ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal nitelikteki dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır (Sever, 2008).

Çocuk edebiyatının temel ürünleri çocuk kitaplarıdır. Bu edebiyat, ilk çıkış noktasında yetişkinler için yazılmış ama kahramanları çocuk olan ürünlerdir (Sarıkaya, 2023). Edebiyatın da sürekli kendini geliştirmesi neticesinde artık sadece kahramanları çocuk olan kitaplar yerine çocukların dünyalarına hitap eden, onların dil, bilişsel gelişimlerine katkı sağlayan, onların ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde tutan eserler yazılmaya başlanmıştır. Çocuk kitapları, çocukların bilişsel, sosyal ve dil gelişimi ile kişilik gelişimlerine katkı sağlayan temel eğitim araçlarından biridir. Bu kitaplar, konu ve biçim açısından çocukların anlayabileceği ve ilgilenebileceği şekilde tasarlanır. Yetişkinlerin kitaplarından farklıdırlar. İyi bir çocuk kitabı, okuma alışkanlığı ve eleştirel düşünme becerileri kazandırırken dil gelişimini hızlandırır, anlama yeteneğini geliştirir, belleği güçlendirir ve düşünme yeteneğini genişletir (Şirin, 2007).

Çocuk kitaplarının, çocuğun algı düzeyine ve gerçeklik anlayışına uygun olabilmesi, belirli ölçütleri karşılmasına bağlıdır. Bu ölçütler genel olarak iç yapı ve dış yapı olmak üzere iki ana başlıkta incelenmektedir. İç yapı özellikleri; tema, konu, karakterler, plan, dil ve anlatım gibi unsurları kapsamaktadır (Sever, 2008). Dış yapı özellikleri ise kitabın boyutu, kâğıt kalitesi, kapak tasarımı, sayfa düzeni, resimlerin niteliği ve yazı tipine ilişkin özellikler gibi unsurlardan oluşmaktadır (Russell ve Anderson, 1994). Dilidüzgün (2003), Güneş (2000), Sever (2008), Şimşek (2002) ve Şirin’in (2007) çocuk edebiyatına ilişkin çalışmalarında yer alan, Demircan (2006) tarafından derlenmiş “bir çocuk kitabının taşıması gereken iç yapı ve dış yapı ölçütleri” aşağıda sunulmaktadır:

Çocuk edebiyatı kaynak kitapları ve ilgili yayınlarda, bir çocuk kitabının sahip olması gereken dış yapı (biçimsel) ölçütleri şu şekilde sıralanmaktadır:

Boyut: Çocuk kitaplarının dikdörtgen veya kare biçiminde, çocuğun seviyesine uygun olarak 16x23 cm boyutlarında olması yaygındır. Ayrıca, kitapların kolay taşınabilir olması gerekmektedir.

Harfler: İlköğretim 1., 2. ve 3. sınıf öğrencileri için kitapların puntosu 12 puntodan büyük olmalıdır. 4. ve 5. sınıflarda ise 10 puntoluk harfler kullanılabilir.

Kâğıt: Sayfaların temizlenebilir olması önemlidir. Kitabın kâğıdı mat renkli olmalı ve öncelikli olarak birinci hamur kâğıt tercih edilmelidir.

Kapak ve Cilt: Kitabın kapağı ilgi çekici ve konuyla uyumlu olmalıdır. İç kapak resimli olmalı ve kapak resmi kitapta yer almalıdır. Kitabın baskı sayısı iç kapakta belirtilmelidir. Kitabın dayanıklılığını artırmak için hem iplik hem de yapıştırıcı ile ciltlenmelidir.

Resimler: Kitap resimli olmalı ve sayfa düzeni rahat ve çekici olmalıdır. Resimler, konuyla uyumlu, anlaşılır, gerçekçi, ilgi çekici, çerçeve içinde, kaliteli ve metinle uyumlu olmalıdır. Ayrıca, resimlerde ayrıntılara dikkat edilmelidir ve sayfanın en uygun yerine konumlandırılmalıdır.

Sayfa Düzeni: Sayfa kenarlarında geniş alt-üst, sağ-sol boşluklar bırakılmalıdır. Sayfa sayısı çocuğun seviyesine göre belirlenmelidir. Satırlar arasında yeterli boşluklar bırakılmalıdır.

Çocuk edebiyatı kaynak kitapları ve ilgili yayınlarda, bir çocuk kitabının sahip olması gereken iç yapı (içeriksel) ölçütleri şu şekilde sıralanmaktadır:

Dil ve Üslup: Eserin dili sade ve anlaşılır, anlatımı ise sürükleyici olmalıdır. Paragraflar 3-5 cümleyi geçmemeli; kullanılan kelimeler, çocuğun kelime dağarcığını geliştirecek nitelikte olmalıdır. Eserde yer alan bilinmeyen kelimelerin sayısı çocuğun gelişim seviyesine uygun olmalı; çocuk dünyasıyla bağlantılı olmalı ve yazım ile noktalama açısından kusursuz olmalıdır. Kelimeler güncel olmalı; eski kelimeler ve ses tekrarları kullanılmamalıdır. Kitap, mümkün olduğunca yabancı sözcüklerden arındırılmalıdır. Kullanılan yabancı sözcükler, orijinal halleriyle yazılmalı ve anlamları açıklanmalıdır. Yabancı deyimler ve atasözleri Türkçeye uygun şekilde aktarılmalıdır. Devrik cümlelerden kaçınılmalı; sözcükler, ilk anlamlarında kullanılmalıdır. Cümleler tek özne ve tek yüklemden oluşmalı; birleşik ve girişik cümlelerden kaçınılmalıdır. Kitapta argo ve mecazlı ifadelerden kaçınılmalıdır; edat ve bağlaçların kullanımı mümkün olduğunca azaltılmalıdır.

Konu: Çocuk kitaplarında tema ve konu arasındaki ilişki sağlam olmalıdır. Konular, çocukların güven duygusunu güçlendirmeli ve onların yaşantılarıyla ilgili olmalıdır.

Plan: Çocuk kitaplarında olaylar tutarlı bir şekilde düzenlenmeli ve sıralanmalı; gereksiz detaylardan kaçınılarak aktarılmalıdır.

Tema (İzlek): Eserlerde ideolojik kalıplardan kaçınılmalıdır; herhangi bir duygu dayatılmamalıdır. Evrensel değerlere vurgu yapılmalı ve çocukların rasyonel düşünceleri teşvik edilmelidir.

Bu ölçütler, çocuk kitaplarının biçimsel ve içeriksel açıdan değerlendirilmesinde temel bir çerçeve sunmaktadır. Söz konusu ölçütler doğrultusunda yapılan değerlendirmeler, çocuk edebiyatı ürünlerinin niteliklerini ortaya koymanın yanı sıra farklı eserlerin birbirleriyle karşılaştırılmasına da olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, çocuk kitaplarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi çocuk edebiyatı için büyük önem taşımaktadır. Karşılaştırılan eserlerin birbirlerine benzeyen ya da birbirlerinden ayrılan özelliklerinin ortaya konması, eserler hakkında daha sağlıklı eleştirilerin yapılmasının önünü açar (Pulat, 2008). Karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarında, farklı eserler arasında benzerlikler ve farklılıklar üzerine odaklanılır. Aytaç'a (2003) göre, bu karşılaştırma rastgele iki eser arasında yapılamaz; çünkü karşılaştırılacak eserlerin benzer özelliklere sahip olması gerekir. Bu benzerlikler, konu, motif, anlatım tekniği veya etkilenme gibi unsurlarda görülebilir veya hissedilebilir. Yani karşılaştırılacak eserler arasında bir tür bağlantı veya ortaklık olmalıdır.

Yukarıda bahsedilen bağlantı veya ortaklık ifadeleri göz önünde bulundurularak karşılaştırmalı olarak incelenen “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” ve “Endişe Ağacı” eserlerinin hitap ettiği yaş grubunun ortaokul öğrencileri olması, eserlerde işlenen konunun ortak olması (çocukların kaygı duymaları ve bu kaygıyı zamanla azaltıp kendi kendilerini keşfederek öz güvenli hâle gelmeleri), kaygılarının giderilmesinde merak unsurunun olay örgüsünün içine yerleştirilmiş olması ve her iki eserin kahramanının da çocuk olması bu eserlerin

“karşılaştırılabilir” olmasını sağlamaktadır. Buradaki “karşılaştırılabilirlik” ölçütü, Aytaç (2003) ve Pulat (2008) gibi kaynaklarda ifade edilen karşılaştırmalı edebiyat ilkeleri temelinde belirlenmiştir. Bu yaklaşıma göre, karşılaştırılacak eserlerin rastgele seçilmemesi; konu, tema, karakter tipi, anlatım biçimi, motif veya etkilenme ilişkisi gibi açılardan ortak özellikler taşıması gerekir.

Alan yazınına bakıldığında çocuk kitaplarının (Gençer, 2021; Kitiş-Çınar ve Uslu-Yardımcı, 2015; Kuru ve Kuru, 2021; Özdemir ve Arslan, 2023; Özdemir ve Bekar, 2022) ve ders kitaplarındaki metinlerin (Canlı, 2015; Danışman, 2019) araştırmacılar tarafından iç ve dış yapı özelliklerine göre incelendiği çalışmalar tespit edilmiştir. Ancak çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özelliklerinin çocuk kitapları üzerinde karşılaştırmalı olarak incelendiği çalışma sayısı azdır. Çalışmanın bu yönüyle alan yazınına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı, Züleyha Ersingün’ün “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” ile Marianne Musgrove’un “Endişe Ağacı” adlı eserlerini çocuk kitaplarında bulunması gereken iç yapı ve dış yapı özellikleri bağlamında karşılaştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problem sorularına cevaplar aranmıştır.

1. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eser çocuk edebiyatının dış yapı unsurlarına uygun mudur?
2. “Endişe Ağacı” adlı eser çocuk edebiyatının dış yapı unsurlarına uygun mudur?
3. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eser çocuk edebiyatının iç yapı unsurlarına uygun mudur?
4. “Endişe Ağacı” adlı eser çocuk edebiyatının iç yapı unsurlarına uygun mudur?
5. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” ile “Endişe Ağacı” adlı eserler, çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından hangi yönlerden benzerlik ve farklılık göstermektedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Doküman inceleme, belgesel tarama olarak belirtilen, geçmişteki olguların izlerini taşıyan resim, film vb. yapıtları, olgularla ilgili olarak yayınlanmış kitap, dergi vb. birtakım yazılı materyalleri analiz etmek için kullanılan nitel araştırma yöntemidir (Karasar, 2008). Çocuk kitaplarının iç ve dış yapı özellikleri açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışmada izlenen süreç; eserlerin incelenmesi, dikkatle birden fazla kez okunması, elde edilen verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması aşamalarını kapsamaktadır. Bu nitelikler, çalışmada doküman incelemesi tekniğinin kullanılmasını gerekli kılmıştır.

Araştırmanın İnceleme Materyalleri

Çalışma kapsamında incelenen kitaplara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1. İncelenen Kitaplar

Kitabın Adı	Kitabın Yazarı	Yayınevi	Baskı Yılı	Baskı Sayısı	Sayfa Sayısı
Kaygı Kuşu	Züleyha Ersingün	Fom Kitap	2023	12. Baskı	78

Z.O.Ç.K.O.

Endişe Ağacı

Marianne Musgrove

Altın
Kitaplar

2023

28. Baskı

127

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada elde edilen veriler, Sever'in (2007) "*Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Temel Özellikler*" adlı çalışmasında ortaya konulan kavramsal çerçeve temel alınarak incelenmiştir. Bu çerçevede her iki eser, çocuk kitaplarında bulunması gereken iç yapı (dil ve üslup, konu, plan, tema) ve dış yapı (boyut, harfler, kâğıt, kapak, resimler, sayfa düzeni) unsurları açısından değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımında, bulguların desteklenmesi amacıyla sıklıkla doğrudan alıntılara yer verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışmada betimsel analiz süreci şu aşamalarda gerçekleştirilmiştir:

1. Verilerin Kodlanması ve Sınıflandırılması: İncelenecek iki eser, Sever'in (2007) belirlediği ölçütler doğrultusunda "iç yapı" ve "dış yapı" kategorilerine ayrılmış; bu kategoriler altında alt temalar (örneğin; dil ve üslup, tema, resimleme, sayfa düzeni vb.) oluşturulmuştur.
2. Verilerin Düzenlenmesi: Her iki eserden elde edilen bulgular, belirlenen ölçütlere göre sistematik biçimde karşılaştırılmıştır. Bu aşamada her bir ölçüt için eserden doğrudan alıntılar ve gözlemler not edilmiştir.
3. Betimleme ve Yorumlama: Elde edilen bulgular, belirlenen ölçütler temelinde açıklanmış; her bir unsurun çocuk edebiyatı ilkeleriyle ne ölçüde örtüştüğü yorumlanmıştır. İç yapı ve dış yapı unsurları ayrı ayrı değerlendirilmiş, ardından iki eser arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konmuştur.
4. Sonuçların Yorumlanması ve Karşılaştırma: Betimsel analiz sonucunda ulaşılan bulgular, çocuk edebiyatı alan yazınıyla ilişkilendirilerek tartışılmış; her iki eserin çocuk kitabı ölçütlerine uygunluk düzeyi karşılaştırmalı biçimde değerlendirilmiştir.

Bulgular**Dış Yapıya İlişkin Bulgular****Büyüklik/Boyutlar.**

Marianne Musgrove'un "Endişe Ağacı" adlı eserinin boyutu 20 × 14 cm olarak belirlenmiştir. Züleyha Ersingün'ün "Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O." adlı eseri ise 20 × 13 cm ölçülerindedir. Her iki eser uzunluk açısından aynı, en açısından ise 1 cm farklılık göstermektedir. Ölçüler dikkate alındığında her iki kitap da orta boy kitap kategorisinde yer almakta ve ilköğretim ikinci kademe öğrencileri tarafından rahatlıkla taşınıp tutulabilecek niteliktedir. Bu bağlamda, her iki eserin boyutlarının da ortaokul düzeyindeki öğrenciler için uygun olduğu ifade edilebilir.

Kâğıt.

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıdın birinci hamur olması, hem sağlık açısından daha uygun hem de kitabın dayanıklılığını artırıcı bir özelliktir. Bu nedenle çocuk kitaplarında birinci hamur kâğıt tercih edilmesi önerilmektedir. Birinci hamur kâğıt, selüloz oranının odun oranına göre daha yüksek olduğu beyaz renkte bir kâğıttır. Buna karşın, selüloz ve odun oranının yaklaşık olarak eşit olduğu, rengi tam beyaz olmayıp sarımsı bir görünüme sahip kâğıtlar ise fiyat avantajı nedeniyle tercih edilen ikinci hamur kâğıt olarak

sınıflandırılmaktadır (Sever, 2007). İncelenen “Endişe Ağacı” ve “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserlerin her ikisi de ikinci hamur kâğıttan basılmıştır. Mat yüzeyli ve dayanıklı yapıya sahip olmaları nedeniyle bu kâğıt türünün söz konusu eserlerde kullanımının, çocuklar açısından uygun olduğu değerlendirilmektedir.

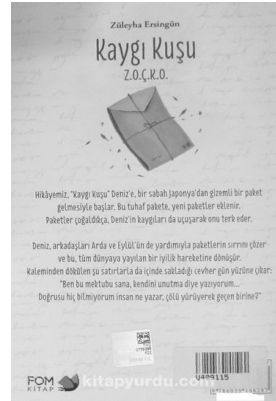
Kapak / Cilt.

Çocuk kitaplarında çocuğun ilgisini ilk çeken unsur, genellikle kitabın kapağıdır. Kapağın ilgi çekici, içerikle uyumlu, çocuğun yaş ve gelişim özelliklerine uygun renk ve dokuya sahip olması, okuma motivasyonunu artıran önemli bir etkidir. İncelenen iki eserde de karton kapak kullanılmıştır. Ancak karton kapakların kırılmaya yatkın olması ve kısa sürede yıpranabilmesi, bu yönüyle çocuk edebiyatı ilkeleriyle tam olarak örtüşmediğini göstermektedir. Eserlerin ciltleme yönteminde yalnızca yapıştırıcı kullanıldığı, dikiş uygulanmadığı tespit edilmiştir. Dikişli ciltleme yapılmaması, kitapların kullanım ömrünü kısaltarak kolayca dağılmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda, her iki eserin de dayanıklılık açısından yeterli olmadığı değerlendirilmektedir.

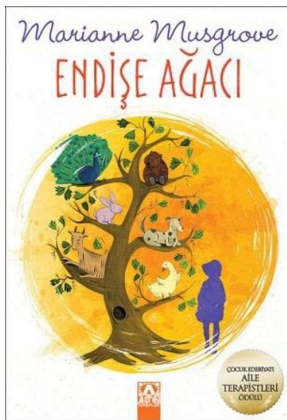
“Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” eserinin ön kapağında belirsiz bir ağaç çerçevesi bulunmaktadır. Bu ağaç çerçevesinin ortasında beyaz alanda çeşitli mektuplar yer almaktadır. Tam ortasında yazarın adı, hemen altında kitabın adı ve onun altında resimleyeninin adı yazmaktadır. Kitabın sol üst kısmında kitabın kahramanı Deniz bulunurken sağ üst kısmında mektupların sırrını çözmeye çalıştığı arkadaşı Arda resmedilmektedir. Alt orta kısımda ise mektupların sırrını çözmek için dâhil olan üçüncü arkadaşları Eylül bulunmaktadır. Üç çocuk da daire içine alınmış bütünlük hissi uyandırmaktadır. En altta ise yayınevinin adı mevcuttur. Kitabın sırt kısmında ise yazarın adı ve kitabın adı bulunmaktadır. Arka kapakta ise yazarın adı ve kitabın adı yazmaktadır. Hemen altında ise kitapta gelen ilk mektup yer almaktadır. Mektubun altında kitabın içeriği sezdirilecek kadar bilgi verilmiştir.

“Endişe Ağacı” adlı eserin ön kapağında ağaç tasvir edilmiş olup ağacın her bir dalında tavus kuşu, vombat, tavşan, köpek, keçi ve ördek bulunmaktadır. Bu resim, Juliet’in anneannesinin çocukluk yıllarında duvarında bulunan resimdir. Juliet bu odaya taşınacağı zaman duvar kâğıdını yırtarak o resmi ortaya çıkarmaktadır. Duvarda endişe ağacı yazdığını fark ettiği anı simgelemektedir. “Endişe Ağacı” adlı eserin kapağında en üst kısımda yazarın adı, hemen altında kitabın adı, sağ alt köşede kitabın aldığı ödülün adı ve en alt kısımda yayınevinin logosu bulunmaktadır. Kitabın sırt kısmında ise kapaktaki yazı stillerinin aynısı kullanılarak yazarın adı ve kitabın adı bulunmaktadır. Kapaktaki hayvan resimleri çocuğun ilgisini çekecek şekilde belirgindir. Ağaç ve hayvanlar turuncu ve yer yer sarıya çalan bir daire içine alınmıştır. Bu daire simetrik değildir. Arka kapakta ise kitaptan bir alıntı kırmızı ve kalın yazılarak ön plana çıkarılmıştır. Hemen altında kitabın kahramanı Juliet ve endişe ağacı ile ilgili bir değerlendirme yapılarak çocuklara kitabın içeriğinin sezdirilmesi amaçlanmıştır.

Her iki kitabın kapağı içerikle uyumludur. “Endişe Ağacı” adlı eserde kapak, bir olayı resimlerken “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde ise kitabın tamamına hitap eden bir resimleme vardır. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserin kapağında bulunan yazar, kitap adı gibi bilgiler kabartmalı şekilde yazıldığı için doku hissi uyandırmaktadır. “Endişe Ağacı” adlı eserin arka kapağında resme yer verilmezken “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde az da olsa resme yer verilmiştir. Yine her iki kitabın arka kapağında içerik sezdirilerek çocukların okuma istekleri uyandırılmaya çalışılmıştır. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserin kapağında daha beyazımsı renkler tercih edilirken “Endişe Ağacı” adlı eserde ise sarıya çalan beyaz tercih edilmiştir.

Resim 1: “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” Kitabının Ön ve Arka Kapakları

Resim 2: “Endişe Ağacı” Kitabının Ön ve Arka Kapakları

Sayfa Düzeni.

“Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” ve “Endişe Ağacı” adlı eserlerde kelime, harf, satır arası, alt-üst kenar boşlukları ile görsel bir bütünlük sağlanmıştır. Çocukların rahat okuyabilmesi için gelişim özellikleri dikkate alınmış olup satır aralığı boşluklarına özen gösterilmiştir. Yazı karakteri olarak ise 12 puntoluk büyüklük kullanılarak “Times New Roman” yazı tipi tercih edilmiştir. “Endişe Ağacı” adlı eserde “Times New Roman” yazı tipi kalın olarak kullanılmıştır.

Harf.

Okuma dönemindeki çocuklar için harf punto büyüklüğünün, okuma kolaylığı sağlaması açısından yeterli olması önemlidir. Okuma becerisini yeni kazanan çocuklar için daha büyük puntolar tercih edilirken, okumayı öğrenmiş ve okuma alışkanlığı kazanmış 9 yaş ve üzeri çocuklar için standart punto büyüklüğü olan 12 punto kullanılmaktadır. İncelenen her iki eserde de 12 punto tercih edilmiştir. Bu durum, eserlerin harf büyüklüğü açısından çocukların gelişim özelliklerine uygun olduğunu göstermektedir.

Resim.

“Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde kapak tasarımcısı ve çizerin isim bilgilerine yer verilmiştir. İç kapakta herhangi bir resim bulunmamaktadır. Eserde kullanılan görseller renklidir. Renkli görseller, siyah beyaz görsellere kıyasla çocukların ilgisini daha canlı biçimde çekmekte ve okuma motivasyonunu artırmaktadır. Bu açıdan eser, görsel

kullanımında başarılı bulunmuştur. Kullanılan görsellerin konu ile uyumlu olduğu, içeriği tamamlayıcı veya özetleyici nitelik taşıdığı ve çizerin konuya hâkimiyetini yansıttığı görülmektedir. Gerek görsel sayısı gerekse renk kullanımı bakımından, eserin çocukların gelişim özelliklerine uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Resim

3: “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserin

İç görselleri

“Endişe Ağacı” adlı eserde resimleyenın adı yazmamaktadır. Eserin iç kapağında, kapakta bulunan hayvanlardan sadece ördek resminin büyütülmüş hâli yer almaktadır ve içerisinde fazla resim bulunmamaktadır. Eser, bölümlere ayrılmıştır. Her bölümün en üst kısmında kapakta bulunan hayvanların daire içinde yer aldığı resimler mevcuttur. Bazı bölümlerin başında ise kapaktaki bir dalın resmi bulunmaktadır. Resimler renksizdir. Resimler hem resim sayısı hem de renk açısından çocuğun kapakta uyandırmış olduğu ilgisini canlı tutabilmek için yetersizdir.

Resim 4: “Endişe Ağacı” İç Kapak Görseli

Resim 5: “Endişe Ağacı” Bölüm Başı Görseli

İç Yapıya İlişkin Bulgular

Konu ve Kurgu.

"Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.", kendini başarısız bir birey olarak gören Deniz'in yaşamını konu alan bir eserdir. Deniz, kaygılı bir çocuktur ve bu kaygılarını "kaygı kuşları" olarak adlandırır. Eser, "Zor Durumdaki Çocukları Kurtarma Operasyonu"nun hikâyesini içerir ve 78 sayfalık 8 bölümden oluşur. Garip olaylar içeren eserde, her olayın mantıklı bir açıklaması bulunmasına rağmen merak uyandırıcı bir kurgu yer almaktadır. Fakat bu durum, hikâyenin gerçekliğini korurken okuyucunun belirsizlikler yaşamamasına sebep olmaktadır.

Kendisini her konuda yetersiz gören ve arkadaşları tarafından alay edilen bir çocuk olan Deniz, ailesi tarafından da çok takdir edilen bir çocuk değildir. Dersleri çok iyi değildir,

bir enstrüman çalamaz ve sosyal ilişkileri de iyi sayılabilecek durumda değildir. Bir gün öncesinden de okulun laboratuvarında deney yaparken ortalığı birbirine katmıştır. Bunun üzerine okulun müdür yardımcısı, Deniz'in annesine telefonda durumu anlatırken kapı çalar. Japonya'dan Deniz'e gelen bir mektup almasıyla olaylar başlar. Deniz, gelen mektuba anlam veremez. Çünkü kendisini önemsiz görmektedir ve haliyle “bu mektubu alacak ne yapmışımdır?” diye düşünür:

“Hayal ettiğiniz çocuk olmadığımı biliyorum. Babam gibi matematikte harikalar yaratan bir çocuk değilim ve onun aksine ben, berbat futbol oynuyorum. Ayrıca sizin gibi okulun popüler çocuğu olamadım, hatta tam tersiyim. Serviste, okulda tüm çocuklar benimle alay ediyor. Kesinlikle haklısınız hiçbir konuda iyi değilim. Öyle ki bilgisayar oyunlarında bile kötüyüm. İşte bu yüzden bana bu zarfı sormayın.” (s. 18)

Mektubu alıp okula giderken serviste en yakın ve tek arkadaşı olan Arda'ya konuyu açar. O gün okulda mektubu okuyacak bir yer bulamazlar. Okul sonrası Deniz'in evinde mektubu açarlar ve Japonca yazıldığını görürler. Deniz içinden uçak bileti, Japonya'ya davet gibi başka bir şeylerin daha çıkmasını umut eder. Ancak sadece gelen bir mektuptur. Mektubu internet yardımıyla Türkçeye çevirmek istese de bunu yapmaz. Mektupla ilgili bazı teoriler geliştirse de mektubu ona Japonya'dan kimin ve niçin gönderdiğini bu teorilerle açıklayamaz. Annesi Deniz'i sürekli üst komşularının keman çalan oğluyla karşılaştırmaya ya da sınıfta en başarılı öğrencilerden Alper'in matematik dersi sınavında 100 almasıyla karşılaştırmaya devam ederek Deniz'in kaygı kuşları adını verdiği endişe çanlarını sürekli çalar:

“Annem ne zaman kafayı çocuklarıyla bozmuş, onları kurstan etüde, oradan etkinliğe, ardından da dershaneye taşıyan bu velilerden biri ile karşılaşsa yetersizlik hissine kapılıyor.” (s. 8)

Aradan geçen bir zaman sonra Deniz bir mektup daha alır. Bu mektup ise Finlandiya'dan gelmektedir. Deniz bunların arkadaşı Arda'nın şakaları olduğunu düşünür ve onu arar ve artık yakalandığını söyler. Aralarında geçen konuşmadan sonra bunu Arda'nın yapmadığını gayet iyi anlamaktadır. Yine mektubu alıp okula götürür. Mektubun Fince yazıldığını gören sınıfın en başarılı kızlarından Eylül de bu mektupları çözme grubuna dâhil olur. Bundan sonra Eylül'lerin evlerinde buluşmaya karar verirler. O gün bir paket daha gelir ve gelen paket İspanya'dandır. Ertesi gün Eylül'lerin evinde 3 mektubu incelerken Eylül artık mektupların çeviri vakti geldiğini söyler. Eylül mektupları çevirirken hitap olarak “Sevgili Kaygı Kuşu” cümlesiyle başladığını görür. Deniz bu benim der ve ben olduğumu nasıl bilebilirler diye düşünmeye başlar. Oysa bunu sadece kendisinde sakladığı bir sır olarak biliyordur. Mektuplar geçmişlerinde kaygı yaşayan çocukların bunları nasıl aştığını anlatılmaktadır. Japonya'daki çocuk yeteneksizmiş ama şimdi origami ustası olmuş. Finlandiya'daki çocuk da herhangi bir enstrümana yeteneği olmadığından bahsediyormuş. Ama sonunda kendi yeteneğini fark edip iyi bir kitap yazarı olmuş. İspanya'daki çocuk ise futbol yeteneği olmamasına rağmen azmiyle antrenör yardımcısı olmuş. Eylül bunun bir operasyon olduğunu ve adının “Zorlanan Çocukları Kurtarma Operasyonu” olduğunu ilan eder. Bundan sonra da kendileri de dünyada zorluk çeken çocukları yüreklendirici mektuplar yazmayı hedefler. Araştırmalardan sonra Deniz mektup örnekleri yazar çeşitli çocuklara. Eylül ve Arda mektupların çok güzel olduğunu, Deniz'in yazma yeteneğini dile getirirler:

“Gizli bir yeteneğin varmış gerçekten, dedi Eylül. Nasıl oldu da fark edemedik. Türkçe dersinde o kadar hikâye yazıldı. Niye bir kez bile okumadın yazdıklarını?” (s. 60)

Deniz araştırmalardan sonra savaş mağduru Suriyeli bir çocuk olan Hasan'a bir mektup yazar. Bu mektup neticesinde olaylar haberlere yansır. Deniz bu duruma çok sevinir

bir o kadar da şaşırır. Çünkü bu hareketi kendisinin başlatmadığını biliyor ama kendisine mal edilmesini doğru bulmuyordu. Daha sonra son bir mektup daha gelir aslında bu her şeyi açıklayan mektuptur. Türkçe öğretmeni Deniz’in yazma becerisini keşfettiğini, yazdığı bir hikâyeyi de uluslararası bir yarışmaya gönderdiğini açıklar. Deniz’in hikâyesini okuyan farklı uluslardan çocuklar da Deniz’i cesaretlendirmek için böyle bir mektup hareketi başlatmışlardır. Deniz eserin başında farklı bir kişi iken sonunda artık kaygılarından kurtulmuş kendisini değerli gören, yetenekleri doğrultusunda hareket eden bir çocuk olmuştur:

“Bu arada mektup hareketi devam ediyor ve şimdi sıra sizde. Siz de dünyanın bir yerinde umut ve cesaret arayan bir çocuğa mektup yazın ya da başka bir şekilde güven ve dostluk eli uzatın. Bu size de iyi gelecektir. (s. 78)

“Endişe Ağacı” adlı eser “Çocuk Edebiyatı Aile Terapistleri Ödülü” kazanmış Marianne Musgrove tarafından yazılmış, öğrenci olan Juliet’in hayatındaki kaygılardan ve kaygılarla zamanla nasıl başa çıktığını anlatan bir eserdir. Eser, 127 sayfadan oluşmaktadır. Juliet, ailesi ve arkadaşlarıyla ilgili kaygıları olan bir çocuktur. Yaşadığı kaygılar günlük hayattaki herkesin yaşadığı sorunlarla ilgilidir. Juliet, küçük kız kardeşiyle aynı odayı paylaşmaktadır. Bunun neticesinde sürekli ikisi arasında sorunlar çıkmaktadır:

“Anne! diye bağırdı Juliet. Oaf yine tuvalette kaldığım süreyi hesaplıyor!” (s. 7)

“Neden eşyalarımı karıştırıyorsun?” (s. 12)

“Odamda ne arıyorsun, dedi Juliet. Açıklamaya zaman yok, dedi Oaf kutunun içine gömülmüş bir şeyler ararken.” (s. 41)

Juliet’in özel eşyalarının karıştırıldığı ve kendisinden izin alınmadan alındığı bir sabah tartışma çıkar. Bunun üzerine annesi artık odalarının ayrılması gerektiğini onlara söyler. Juliet bu duruma çok sevinir ama hangi odanın kendi odası olacağını merak eder. Çünkü evdeki tüm odalar doludur. Eskiden büyükannesinin olan şimdilerde babasının bilimsel çalışmalar yaptığı bir araç gereç odasını Juliet için düzenlerler. Büyükannesiyle odaya gittiğinde bir duvar kâğıdını yırtılmış tarafından sökerler. Ortaya çok eskiden duvara çizilmiş olan endişe ağacı çıkar. Büyükannesi endişe ağacının hikâyesini anlatır. Sorunlarını, kaygılarını ve sıkıntılarını geceleyin bu endişe ağacına astığından bahseder:

“Her gece endişelerini bu ağaca asıyorsun, böylece seni uykusuz bırakmıyorlar.” (s. 25)

Ağaçta 6 tane hayvan ve bu 6 hayvanın her birinin farklı bir görevi olduğunu söyler. Vombat, arkadaşlık sorunlarıyla ilgilenmektedir. Tavşan, okulla ilgili sorunlarla ilgilenmektedir. Keçi, hastalıkla ilgili sorunlara bakmaktadır. Köpek, aileyle ilgili sorunlarla meşgul olmaktadır. Tavus kuşu, kaybedilen eşyalarla ilgili kaygıların asıldığı hayvandır. Ördek ise uyumla ilgili çıkan problemlerle ilgilenmektedir. Bir de ağaçta bir kovuk vardır. Bu kovuk ise tanımlanamayan endişelerin içine atıldığı boşluktur. Juliet odasını bu endişe ağacından dolayı daha çok sevmiştir. Hiç gecikmeden yeni odasına taşınmıştır. Odasına çok sevdiği Pirana adını verdiği sinekkapan bitkisini de getirmeyi unutmamıştır. İlk işi, yeni taşındığı odasına alışmaya zorlandığı için kaygısını hayali olarak ördeğe asmak olmuştur.

Juliet, okulda sürekli Lindsay adında bir arkadaşıyla vakit geçirmektedir. Hugh ise sürekli Juliet’i rahatsız eden bir diğer öğrencidir:

“En iyi arkadaşın benmişim gibi görünüyor, dedi Hugh çantasını alıp ters yüz ederek. Hatta tek arkadaşın. Hugh eşyalarını betonun üzerinde sağa sola tekmelerken Juliet kendini

çok kötü hissetti. Şimdi ne yapacaktı?” (s. 32)

“Bu nedir, dedi Hugh. İnsan yiyen bitki mi? Harika! Ve Pirana’nın yaprak kapanlarından birine bir adet şeker attı. Yapma, dedi Juliet. Onu öldüreceksin. Ama geç kalmıştı.” (s. 66)

“Juliet başına batan şeyin ne olduğunu görmek için arkasına döndü. Hugh tam arkasında durmuş, elinde az önce onun başından çektiği saç kılımlı tutuyordu.” (s. 70)

Hugh yine bir gün Juliet’e akran zorbalığı yaparken yardım isteyen bakışlarla Lindsay’a bakar. Ancak Lindsay de ona yardım edemez. Bu durumu gören Gemma adında bir çocuk onu Hugh’dan kurtarır. Artık onunla arkadaş olmuştur. Bu arkadaşlıkla beraber Lindsay onu kıskanmaya başlar. Gemma da Juliet’in en yakın ve tek arkadaşı olmak ister. Lindsay ve Gemma’nın rekabetinden çok huzursuz olan Juliet her gün yaşanan problemleri endişe ağacına asar. Aile içinde de sürekli anne ve babanın, kendisi ve küçük kız kardeşinin tartışmalarını da endişe ağacına asar.

“Martin artık bu çöplüğe dayanamıyorum. Yatıya misafir bile çağırıyoruz, annemden de saklamak zorunda kalıyorum, dedi anneleri. (s. 18)

“Kızlar, dedi sakın bir şekilde anneleri. Masayı kurmak için bir dakikanız var. Ama anne, dedi Juliet. Oaf’ın sırası. Bunu ondan istemen gerekiyor. Oaf hayır değil, dedi. (s. 81)

Juliet, zamanla bu sorunların üstesinden gelir. Gemma ve Lindsay arkadaş olurlar. Hugh denilen öğrenciden kurtulmak için artık yardım istemesine gerek kalmaz, kendi kendine halledebilir duruma gelir. Anne ve babası da öz eleştiri yaparak bazı sorunların kendilerinden kaynaklandığını söylerler. Huysuz büyükanneye doğum gününde bir ağaç alarak bunun, kendisinin endişe ağacı olmasını söyler. Büyükannesi bu hediyeye çok sevinir. Sorunları kendi başına çözen Juliet artık çok mutlu olmuştur:

“Ben becerikli biriyim.” dedi kendi kendine. “Her türlü krizin üstesinden gelebilecek kadar becerikli biri...” (s. 112)

Kitabın sonunda endişe ağacı hayvanlarının ilgilendiği sorunlarla ilgili birer sayfa yazmaları için okuyucuya alan bırakılmıştır. Bu şekilde okuyucunun etkinlikle kitaba dâhil edilmesi amaçlanmıştır.

Tema (İzlek).

“Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde bahsi geçen izlekler kaygılardan kurtulma, başarıma inancı, kendini tanıma gibi bireyin kişisel gelişimini destekleyen izleklerdir. Bunların nihaî amacı ise bireyde öz güvenin artmasını sağlamaktır. Ortaokul öğrencilerinin eserin ana kahramanı olan Deniz’in yaşadığı kaygılara (ders başarıları, çevre tarafından takdir edilme, hata yapmanın normal olması, sosyal çevreye sahip olma) sahiplerdir. Bundan dolayı hedef kitlenin ilgi ve ihtiyaçlarına hitap etmektedir. Yine Deniz’in, eseri okuyacak olan hedef kitleyle aynı yaş grubunda olması eserin okuyucuyla bütünleşmesi, kendini görebilmesi açısından da çocuk edebiyatının ilkelerine uygundur.

“Endişe Ağacı” adlı eserde da benzer şekilde kaygılarla başa çıkma, başarıma inancı, kendi sorunlarının üstesinden gelebilme gibi kişisel gelişimi destekleyen izlekler kullanılmıştır. Eserde kullanılan izlekler bireyin öz güvenini arttırmayı amaçlamıştır. Eserin kahramanı olan Juliet’in yaşadığı en önemli kaygılar; aile içinde çıkan tartışmalar, küçük kardeşin rahatsızlık vermesi, okulda akran zorbalığı ve en iyi iki arkadaşının Juliet’i paylaşamamasıdır. Bu kaygılar aynı yaş grubundaki çocuk okuyucular için de geçerlidir. Dolayısıyla ele alınan sorunlar okuyucunun günlük yaşantısıyla ilişkilidir.

Karakterler.

Çocuk kitaplarındaki karakterler çocuğa görelilik ilkesinden hareketle oluşturulmalıdır. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde olayların okuyucularla aynı yaştaki çocukların üzerinden anlatılması eserin inandırıcılık özelliğini artırmaktadır.

1. Deniz: Eserin başkahramanı olup sürekli kaygıları olan bir çocuktur.
2. Arda: Deniz’in en yakın ve tek arkadaşıdır. Her konuda Deniz’in yanındadır.
3. Eylül: Gruba sonradan dâhil olan sınıfın en başarılı kız öğrencilerindendir.
4. Deniz’in annesi: Organik tarım işiyle meşgul olmaktadır. Mükemmeliyetçi bir yapıya sahiptir. Deniz’den çok şey beklemektedir. Deniz’i sürekli eleştirir.
5. Üst komşunun çocuğu: Her sabah keman sesiyle kendini hissettirir. Ancak kemani çalan keman öğretmenidir. Aslında çok da yetenekli değildir.
6. Alper: Sınıfın çalışkan öğrencilerindendir.
7. Müdür yardımcısı: Okulda çok sinirli birisidir.
8. Türkçe öğretmeni: Deniz’in yazma becerisini keşfedip onu yüreklendirir.
9. Fen Bilgisi öğretmeni: Deniz’i hatalarına rağmen cesaretlendirir.
10. Hasan: Suriyeli savaş mağduru bir çocuktur.
11. Diğer karakterler: Deniz’in babası, Alper’in annesi, Alper, Eylül’ün annesi, üst komşu.

“Endişe Ağacı” adlı eserde oluşturulan karakterler “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı esere göre daha sınırlıdır. Karakterler Juliet’in ailesi ve okul arkadaşlarından oluşmaktadır. Eserde geçen karakterler şu şekildedir:

1. Juliet: Eserin ana kahramanıdır. Olaylar onun üzerinden gerçekleşir. Kaygılarıyla başa çıkmakta zorlanmaktadır.
2. Ophello: Oaf diye seslenirler. Juliet’in küçük kız kardeşidir. Ablasına sürekli sorun çıkartır.
3. Karen: Juliet’in annesidir. Psikologdur.
4. Castelli: Juliet’in babasıdır. Bilim adamı olarak evde çalışmalar yapmaktadır.
5. Büyükanne: Juliet’in büyükannesidir. Juliet’e odasını vermiştir. Hastadır ama sürekli gittiği bir dernek vardır ve çalışmalara katılır.
6. Lindsay: Juliet’in en yakın arkadaşıdır. Onu Gemma’dan kıskanmaktadır.
7. Gemma: Sonradan Juliet’le arkadaş olur. Onu Lindsay’dan kıskanmaktadır.
8. Hugh: Okulda diğer çocuklara ve Juliet’e akran zorbalığı uygulamaktadır.
9. Vombat Wolfgang: Endişe ağacındaki arkadaşlık sorunlarıyla ilgilenen vombattır.
10. Petronella: Endişe ağacındaki okulla ilgili endişelerden sorumlu tavşandır.
11. Gwyneth: Endişe ağacındaki hastalıkla ilgili sorunlardan sorumlu keçidir.
12. Dimitri: Endişe ağacındaki aileyle ilgili sorunlardan sorumlu köpektir.
13. Piers: Endişe ağacındaki kaybedilen şeylerle ilgilenen tavus kuşudur.

14. Delia: Endişe ağacındaki değişime alışmayla ilgili ortaya çıkan sorunlardan sorumlu ördektir.

“Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde bazı karakterler çok yer bulamazlar. Müdür yardımcısının adı eserde iki olayda geçerken Alper ise hakkında bir defa konuşulan bir çocuktur. Buna karşın “Endişe Ağacı” adlı eserin karakterleri olay örgüsünün içinde sürekli yer bulmaktadır. Ana kahramanımız Juliet olmasına rağmen ön plana çıkma konusunda Ophello, Lindsay, Gemma, Karen, Hugh karakterleri onunla hemen hemen aynı olayın içerisindeyler. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde ise Deniz bariz ana kahramandır.

Dil ve Anlatım.

“Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde yazar, çocukların seviyesine uygun kelimeler tercih etmiştir. Eser; sade, açık, anlaşılır ve duru bir anlatıma sahiptir. Yazar, eserde bazı durumları karşılamak için bazı kelimeler uydurmuştur. Bu kelimeleri büyük puntolarla ve kırmızı renklerle belirgin bir şekilde yazmıştır. Çok şaşırmayı “delidevşasıma”, Eylül’ün özelliklerini anlatmak için “süperşahaneötesi”, çok iştahlı olmayı “delitepeleme” ve gelecekte olması çok düşük ihtimali “beklenmediksürprizli” olarak nitelendirmiştir:

“Aslında hissettiğim şeyi, var olan duygular karşılamıyor. Bu duyguyu “delidevşasıma” gibi yeni bir ifadeyle anlatabilirim ancak. (s. 30)

“Çünkü Eylül sıradan bir çocuğun mevcut öz güven kırıntısını dahi yok edecek güce sahip “süperşahaneötesi” başarılı, bu da yetmezmiş gibi çok güzeldi.” (s. 36)

“Eylül, “delitepeleme” bir iştahla cipsleri atıştırırken, “Bizim evde de cips yasak; ama alternatifimiz yok sizin gibi. Sadece yasak. Hele yanındaki süzme yoğurtlu sosa bayıldım. Bunun tarifini almalıyım,” diyordu. (s. 50)

“Ayrıca Kaygı Kuşları’nı uzakta tutun ve kendinize haksızlık etmeyin. “Beklenmediksürprizli” günler ile barış ve umut dolu “süperşahaneötesi” bir hayat dilerim. (s.78)

Yazar, önemli gördüğü bazı cümleleri renkli yazmıştır. Bu şekilde okuyucunun dikkatini o cümlelerin anlamına yoğunlaştırmayı amaçlamıştır. Bunun yanı sıra çocukların dil gelişimine katkı sağlayacak, söz varlığını destekleyecek deyim, atasözü ve ikilemeler kullanmıştır. Eserde deyimler çok kullanılırken ikilemeler yeteri kadar kullanılmıştır. Atasözleri için ise sadece bir örnek vardır. Bu söz gruplarının çocuk okuyucuların söz varlığını geliştirecek nitelikte olduğu söylenebilir. Eserde kullanılan bu söz gruplarından bazıları aşağıda verilmiştir.

Deyimler: Gözünü açmak. (s. 6), kafayı bozmak (s. 8), kül yutmamak (s. 8), kafası karışmak (s. 8), söz vermek (s. 9), aklına gelmek (s. 32), burun buruna gelmek (s. 38), gözleri parlamak (s. 43), isyan etmek (s. 50), pes etmemek (s. 52), mırın kırın etmek (s. 56), cesaret vermek (s. 60), bulutlarda uçmak (s. 67), kafa karıştırmak (s. 70)...

Atasözleri: Kelin ilacı olsa başına sürerdi. (s. 55)

İkilemeler: Doğru dürüst (s. 8), yavaş yavaş (s. 9), ürkek ürkek (s. 19), sıkı sıkı (s. 21), geri geri (s. 25), muzip muzip (s. 28), kuş muş (s. 48), dönüp dönüp (s. 53), gizli gizli (s. 59), dolu dolu (s. 64), allak bullak (s. 69)...

“Endişe Ağacı” adlı eserde yazar, çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun kelimeler kullanmıştır. Eser; sade, açık, anlaşılır ve akıcı bir anlatıma sahiptir. Metinde, okuyucunun kelime hazinesine katkı sağlayacak çok sayıda kelime yer almaktadır. Ayrıca çocukların dil

gelişimini destekleyen ve söz varlığını zenginleştiren deyimlere yeterli düzeyde yer verilmiştir. Ancak ikilemelerin kullanımının sınırlı olduğu, atasözlerine ise hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Eserde yer alan bu söz gruplarına ilişkin bazı örnekler aşağıda sunulmaktadır.

Deyimler: Gözlerini devirmek (s.7), ağzından laf alamamak (s.8), gözü ilişmek (s.9), mola vermek (s.20), pas geçmek (s.21), baş edememek (s.33), hayal kırıklığına uğramak (s.40), uykuya dalmak (s.40), göz gezdirmek (s.58), nefesini tutmak (s.62), bahse girmek (s.77), boşa gitmek (s.84), geri dönmek (s.101),

İkilemeler: Tekrar tekrar (s.14), pırlıl pırlıl (s.33), mırın kırın (s.85).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” ve “Endişe Ağacı” adlı eserler çocuk kitaplarında bulunması gereken iç yapı ve dış yapı özellikleri bakımından karşılaştırmalı olarak incelenerek şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelenen her iki eser, boyut açısından benzerlik göstermekte ve 9–14 yaş grubu çocuklarının kitaplık oluşturmalarına imkân sağlamaktadır. “Endişe Ağacı” ve “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserlerin her ikisi de ikinci hamur kâğıttan üretilmiştir. Kullanılan kâğıdın mat ve dayanıklı olması, çocuklar açısından uygun bir özellik olarak değerlendirilmektedir. Kapak tasarımı karton kuşe kapak kullanılmış; dayanıklılığı artırmak amacıyla ciltlemede yapıştırma tekniği tercih edilmiştir. Ancak Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş’un (2011) inceledikleri kitaplarda da benzer şekilde karton kapak ve yapıştırma tekniği kullanılması, kapak sağlamlığı ve dayanıklılığı açısından yetersiz bulunmuştur. Bu açıdan, söz konusu çalışmanın sonuçları ile bu araştırmanın sonuçları paralellik göstermektedir.

İncelenen eserlerde sayfa düzenine özen gösterildiği belirlenmiştir. Yazı karakteri olarak “Times New Roman” tercih edilmiş, harf büyüklüğü ise 12 punto olarak kullanılmıştır. Bu özellikler, eserlerin hedeflediği yaş grubuna uygun bulunmuştur. Karaköse ve Kodan’ın (2021) 6-10 yaş grubuna yönelik çocuk kitaplarını iç ve dış yapı bakımından inceledikleri araştırmada, kitap kapaklarının ilgi çekiciliği, kapak içeriğinin düzeye uygunluğu, kâğıt kalitesi, sayfa kenar boşluklarının kullanımı ve yazı puntosu gibi dış yapı özelliklerinin amaca uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, Yüksel (2020) tarafından Behiç Ak’ın on dört çocuk kitabının dış yapı özellikleri ve resim açısından incelendiği çalışmada, kullanılan kâğıdın kalitesi, sayfa düzeni ve kitabın boyutlarının çocuklara uygun olduğu belirtilmektedir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar, söz konusu çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Demirel’e (2010) göre çocuk kitaplarında yer alan resimler, çocukların resim sanatına yönelik becerilerini, ilgilerini ve yaratıcılıklarını ortaya çıkaracak nitelikte olmalıdır. Sever (2003) ve Şahin (2014) ise resimli çocuk kitaplarında, görsellerin çocukların zevk alarak ve eğlenerek öğrenmelerine imkân tanıyan unsurlar içermesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca bu resimler, çocukların hayal dünyalarını zenginleştirerek onlara eğlenceli bir okuma deneyimi sunmalıdır. Bu bağlamda, “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserin resimlemeleri renkli ve dikkat çekici özellikleriyle öne çıkarken, “Endişe Ağacı” adlı eserdeki resimlemeler renksiz ve sayıca azdır. Bu durum, “Endişe Ağacı” eserinin çocuk okurların estetik beğeni ve zevk kazanmasına katkı sağlama açısından bir eksiklik taşıdığı şeklinde değerlendirilebilir.

Her iki eser de ele aldıkları konu ve kurgu bakımından çocuk gerçekliğine uygundur. Konuları benzer olmakla birlikte kurguları farklılık göstermektedir. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eser, merak unsurunu sürekli canlı tutarak okuyucunun ilgisini çekmektedir. Buna karşılık, “Endişe Ağacı” adlı eserin kurgusu merak duygusunu daha sınırlı düzeyde

harekete geçirmektedir. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.”da olaylar gündelik yaşamın normalliğine aykırı biçimde gelişirken “Endişe Ağacı”nda olaylar gündelik yaşamın doğal akışı içinde yer almaktadır. Kurgusal farklılıklara rağmen her iki eserde de kahraman; hikâye sonunda kendi sorunlarıyla başa çıkmakta, öz güven kazanmakta ve başarabilme inancını geliştirmektedir.

İncelenen eserlerde kaygı teması, çocukların yaşam gerçekliğiyle doğrudan ilişkili olarak ele alınmış; bireyin kendini tanıma, sorunlarıyla başa çıkma ve öz güven geliştirme süreçleri etkili biçimde yansıtılmıştır. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde, merak unsurunun eşlik ettiği kurgu, okuyucunun kahramanla özdeşim kurmasını kolaylaştırmaktadır. Buna karşılık, “Endişe Ağacı” adlı eserde ise günlük yaşamdan alınan çatışmalar ve ilişkiler üzerinden ilerleyen olay örgüsü, okuyucunun kendi yaşantısına yakınlık hissetmesine olanak sağlamaktadır. Demirel’e (2010) göre çocuk kitaplarında, günlük yaşamdan alınan, günlük yaşama yakın ya da tamamen hayali yaşantılara yer verilebilir. Karaköse ve Kodan’ın (2021) inceledikleri çocuk kitaplarında arkadaşlık, yardımlaşma, aile, dostluk, başarı, zorluklarla mücadele ve araştırma merakı gibi temaların işlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, mevcut çalışmada elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. İncelenen her iki eserin de hedef kitlenin ilgi, ihtiyaç ve gelişim düzeyine uygun izlekler barındırması, onları çocuk edebiyatının temel ilkelerine uyumlu, nitelikli örnekler olarak değerlendirmeye olanak sağlamaktadır.

Eserlerdeki kahramanlar, yaşadıkları süreçler sonucunda başlangıçtaki kişiliklerinden farklı, yeni özellikler kazanmış bireyler hâline gelmektedir. Her iki eserin başkahramanları da kaygı yaşayan çocuklardır. Karakter sayısı bakımından eserler benzerlik gösterse de “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde bazı karakterler olay örgüsünde sınırlı biçimde yer almaktadır. Örneğin, müdür yardımcısı yalnızca iki olayda anılmakta, Alper ise yalnızca bir kez bahsi geçen bir karakterdir. Buna karşılık, “Endişe Ağacı” adlı eserdeki karakterler olay örgüsünde sürekli olarak yer almakta; ana kahraman Juliet’in yanı sıra Ophello, Lindsay, Gemma, Karen ve Hugh gibi karakterler de hemen her olayda aktif rol üstlenmektedir. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde Deniz, belirgin biçimde ana kahraman olarak öne çıkmaktadır. Arıkan ve İnce-Samur’un (2020) yürüttükleri çalışmada, incelenen kitapların içerik bakımından çocuk edebiyatının temel öğeleri doğrultusunda nitelikli eserler olduğu; kahraman ve konu başlıkları açısından değerlendirildiğinde yazınsal niteliği olumsuz yönde etkileyebilecek herhangi bir bulguya rastlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan, söz konusu çalışmanın sonuçları ile mevcut araştırmada elde edilen sonuçlar benzerlik göstermektedir.

Araştırma kapsamına alınan eserlerin sade ve akıcı bir dille yazıldığı, her iki eserde de kurallı cümle yapısının tercih edildiği belirlenmiştir. Hedef kitlede yer alan çocukların dilin yapısına ilişkin kuramsal bilgiyi yeni edinmeye başladıkları dikkate alındığında, dil bilgisi kurallarına uygun biçimde yazılmış eser oranının yüksek olması olumlu bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Çalışmanın sonuçlarıyla benzer şekilde Gönen ve diğerlerinin (2011) çocuk kitaplarını içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri bakımından inceledikleri çalışmalarında çocuk kitaplarının sade ve akıcı bir dille yazıldığı, kurallı cümle yapısının tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde, çocuk okurun söz varlığını zenginleştirebilecek deyim, atasözü ve ikilemelere yer verilmiştir. Ancak deyimlerin kullanım sıklığı yüksek olmasına rağmen, atasözü ve ikilemelerin kullanımının sınırlı olduğu görülmüştür. “Endişe Ağacı” adlı eserde ise deyimler yeterli düzeyde kullanılmış, ikilemelere ise sınırlı ölçüde yer verilmiştir. Bu eserde atasözü kullanımına ise hiç rastlanmamıştır. Uz (2019), çocuk öykülerini söz varlığı açısından incelediği çalışmasında, kitaplarda deyimlerin diğer kalıplaşmış söz öbeklerine oranla daha fazla kullanıldığını belirtmiştir. Benzer biçimde,

Başar (2019) tarafından çocuk edebiyatı eserlerinin değer eğitimi ve Türkçe öğretimine katkısı açısından değerlendirildiği araştırmada, atasözlerinin diğer söz öbeklerine kıyasla yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Arıkan ve İnce-Samur (2020) ise çocuk öykülerini çocuk edebiyatının temel ilkeleri çerçevesinde inceledikleri çalışmalarında en çok deyimlerin, ardından ikilemelerin, en az ise atasözlerinin kullanıldığını saptamışlardır. Bu bulgular, söz konusu çalışmaların sonuçlarının bu çalışmanın sonuçlarıyla örtüştüğünü göstermektedir.

Sonuç olarak biri yerli biri yabancı olan bu eserlerde kaygıyla başa çıkma ortak temasının başarılı bir şekilde kurgulandığı görülmektedir. Eserlerin diğer bir ortak özelliği ise kahramanlarının yaklaşık aynı yaşlara sahip olan çocuklar olmasıdır. Her iki kahramanın yaşadığı endişeler okuyucu kitlenin de sahip olabileceği endişelerden oluşmaktadır. Yine eserlerin sonunda her iki kahramanın da bu kaygılarla başa çıktığı, kendine olan güvenlerinin arttığı görülmektedir. Bu anlamda eserlerin konusu ve kahramanları çocuk edebiyatı ilkelerine göre uygundur. En büyük farkları konunun işleniş biçimidir. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde merak unsuru sürekli aktiftir. Okuyucuyu sürekli olarak içine çekmektedir. “Endişe Ağacı” adlı eserde ise merak unsuru daha arka planda kalmaktadır. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserin resimli olması okuyucuyu görsel anlamda daha çok etkilerken “Endişe Ağacı” adlı eserde resimlerin hemen hemen hiç kullanılmaması önemli bir eksikliklerdir. “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eserde resimler olayları özetleyen veya tamamlayan nitelikte olup renklidir. “Endişe Ağacı” adlı eserde kullanılan resimler ise bölümleri birbirinden ayırmak amacıyla kullanılmış olup renksizdirler.

Yerli ve yabancı çocuk edebiyatı eserlerinin dil ve anlatım yönünden karşılaştırılması, kültürler arası farklılıklar nedeniyle dikkatli biçimde yürütülmesi gereken bir süreçtir. Çünkü her dil, kendi kültürel bağlamı içinde anlam kazanan sözcük, deyim, mecaz ve anlatım biçimlerine sahiptir. Bu nedenle, Türkçe bir eserdeki dilsel unsurların doğrudan İngilizce bir eserdeki karşılıklarıyla birebir örtüşmesi beklenemez. Dil, yalnızca bir iletişim aracı değil; aynı zamanda kültürel bir taşıyıcıdır (Sapir, 1949; Whorf, 1956). Dolayısıyla, yabancı bir eserin Türkçeye çevrilmiş hâli incelendiğinde, kullanılan ifadelerin hem çevirmenin dil tercihleri hem de kültürel aktarım biçimleriyle biçimlendiği unutulmamalıdır.

Bu bağlamda, “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” adlı eser, Türk kültürüne ait bir bağlamda üretilmiş özgün bir dil kullanımı sergilerken; “Endişe Ağacı” adlı eser, çeviri yoluyla Türkçeye aktarılmıştır. Bu durum, özellikle deyim, ikileme, kelime türetme ve mizah gibi dilin kültürel yönünü yansıtan alanlarda farklılık yaratmaktadır. Çeviri metinlerde, özgün dildeki anlam çağrışımlarının birebir karşılığını bulmak güç olabildiğinden, dilin doğal akıcılığı ve sözcük seçimleri çevirmenin yorumuna bağlı olarak değişebilmektedir (Bassnett, 2013). Dolayısıyla bu tür karşılaştırmalarda, dilsel biçimden çok, eserin çocuk okuyucuya uygunluk düzeyi, anlatımın açıklığı, sadeliği ve hedef yaş grubuna erişebilirliği öncelikli değerlendirme ölçütleri olarak ele alınmalıdır.

Bu çalışmada ulaşılan sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

-Çocuk kitaplarının hazırlanmasında kapak ve cilt kalitesinin artırılması, özellikle karton kapakların dikişli ciltleme ile desteklenerek dayanıklılığın sağlanması önerilmektedir.

Kitaplarda renkli, konuya uygun ve estetik açıdan zengin görsellere yer verilmesi, çocukların ilgisini ve okuma motivasyonunu artırabilir.

Merak unsurunun “Kaygı Kuşu Z.O.Ç.K.O.” örneğinde olduğu gibi, olay örgüsü boyunca canlı tutulması, okurun hikâyeye bağlılığını güçlendirebilir.

Dilin sade ve akıcı olması önemli olmakla birlikte, atasözü, deyim ve ikilemelerin dengeli biçimde kullanılması çocukların söz varlığını zenginleştirebilir.

Yan karakterlerin olay örgüsünde daha etkin rol alması, çocukların farklı kişiliklerle özdeşim kurmasına imkân tanıyabilir.

Kaygı gibi çocukların yaşam gerçekliğiyle örtüşen temaların hem günlük yaşamdan hem de hayal gücüne dayalı kurgularla işlenmesi, konu çeşitliliğini artırabilir.

Son olarak, “Endişe Ağacı” adlı eserde olduğu gibi, metin sonunda yer verilen etkinlik sayfaları ve katılımcı uygulamaların, çocukların okuduklarıyla etkileşim kurmalarını teşvik edeceği düşünülmektedir.

Lisans Bilgileri

Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi’nde yayımlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in Electronic Journal of Education Sciences are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik kurul onayı

Bu araştırmada herhangi bir insan ve hayvan denekleri üzerinden veri toplanmadığı için etik kurulu onayı alınmasına gerek duyulmamıştır.

Yazar Çıkar Çatışma Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranları

Yazarlar, çalışmaya eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Kaynakça

- Arıkan, Y. ve Samur, A. Ö. İ. (2020). Behiç Ak’ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3(2), 181-202.
- Aytaç, I. (2003). *Karşılaştırmalı edebiyat bilimi* (1. Basım). Say Yayınevi.
- Bassnett, S. (2013). *Translation studies* (4th ed.). Routledge.
- Başar, R. (2019). *Behiç Ak’ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı* [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Canlı, S. (2015). Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelilik ilkesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 98-123.
- Danışman, T. (2019). 2018-2019 eğitim öğretim yılında okutulan beşinci sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinlerin çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi [Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Demirel, Ş. (2010). *Edebi metinlerle çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi.
- Dilidüzgün, S. (2003). Çocuk edebiyatı ve eğitsel özellikleri. S. Müzeyyen (Ed.), *Gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* içinde (ss. 208-219). Morpa Kültür Yayınları.

- Dilidüzgün, S., Sever, S., Öztürk, A. ve Adıgüzel, Ö. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1420.
- Ersingün, Z. (2023). *Kayı kuşu Z.O.Ç.K.O.*. FOM Kitap.
- Gençer, G. (2021). “Küçük Kara Balık” ve “Bilenler Bilmeyenlere Anlatsın” çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmet Bey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(Özel Sayı), 1-13.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M., ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Education and Science*, 36(160), 250-265.
- Güneş, F. (2000). Çocuk kitaplarının okunabilirlik ölçütleri açısından incelenmesi. S. Sever (Ed.), *I. ulusal çocuk kitapları sempozyumu sorunlar ve çözüm yolları* içinde (ss. 334-349). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi – TÖMER Dil Eğitim Merkezi.
- Karaköse, M. V., ve Kodan, H. (2021). İlkokul öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 9(2), 96-109.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayıncılık.
- Kitiş-Çınar, E. ve Uslu-Yardımcı, E. (2015). Aziz Nesin’in “Şimdiki Çocuklar Harika” kitabıyla Zehra İpşiroğlu’nun “Şimdiki Çocuklar Hâlâ Harika” kitabının çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri açısından karşılaştırılması. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, (UDES Özel Sayısı), 686-705.
- Kuru, H. ve Kuru, B. Ü. (2021). Süleyman Bulut’un “Çocukların Hakları Var” adlı eserinin çocuk edebiyatı açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 6(2), 101-114.
- Musgrove, M. (2023). *Endişe ağacı*. Altın Kitaplar.
- Özdemir, M. ve Arslan, Ö. M. (2023). Gülten Dayıoğlu’nun “Fadiş” romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 147-176.
- Özdemir, M. ve Bekar, N. (2022). Behiç Ak’ın “Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği!” adlı çocuk romanının çocuk edebiyatı ilkeleri açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö11), 200-230.
- Pulat, A. (2008). Gümüş Kanat ile Tobia ve Melek’in karşılaştırılması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 237-245.
- Russell, D. L., & Anderson, N. A. (1994). *Literature for children*. Pearson.
- Sapir, E. (1949). *Selected writings in language, culture, and personality*. University of California Press.
- Sarıkaya, B. (2023). Türkçe öğretmeni adaylarının gençlik edebiyatına yönelik görüşleri. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 170-181.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyatı*. Kök Yayınları.
- Sever, S. (2007). Çocuk kitaplarında bulunması gereken temel özellikler. Z. Güneş (Ed.), *İlköğretimde çocuk edebiyatı* içinde (s. 39-64). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve edebiyatı*. Tudem Yayınları.
- Şahin, G. (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *Electronic Turkish Studies*, 9(3), 1309-1324.
- Şimşek, T. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Rengarenk Yayınları.

Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Kök Yayınları.

Uz, M. (2019). *Behiç Ak'ın "Gülümseten Öyküler" dizinindeki hikâye kitaplarının kalıplaşmış söz varlığı açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.

Whorf, B. L. (1956). *Language, thought, and reality: selected writings of Benjamin Lee Whorf*. MIT Press.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yüksel, B. (2020). *Çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından Behiç Ak'ın kitaplarında görsel tasarım, değerler ve metin ilişkileri* [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.